

ДВОСТОРОННІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ДОГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Стрілець Б. В.,

кафедра правознавства, ПУЕТ

Між Україною та ЄС існує дві складові правового регулювання інвестиційної діяльності. Перша складова – двосторонні договори між Україною та державами-членами ЄС. Друга складова включає договори, укладені одночасно з ЄС та його державами-членами, наприклад Угоду про партнерство та співробітництво Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. (далі – УПС), а також Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 (далі – Угода про асоціацію). Крім цього, інвестиції між ЄС, державами-членами ЄС та Україною у сфері енергетики регулюються Договором до Енергетичної Хартії від 17.12.1994 р.

Розглянемо першу складову – двосторонні договори між Україною та державами-членами Європейського Союзу (далі – ЄС). Перш за все маються на увазі двосторонні інвестиційні договори (далі – ДІД), які вважаються «золотим стандартом» [1] у сфері міждержавного регулювання інвестицій.

За даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку [2], Україна має 78 двосторонніх інвестиційних угод. Значна частка з них – це угоди з державами-членами ЄС. Так, наша держава має відповідні договори з Австрією (від 08.11.1996), Бельгією та Люксембургом (від 20.05.1996), Болгарією (від 08.12.1994), Хорватією (від 15.12.1997), Чеською Республікою (від 17.03.1994), Королівством Данія (від 23.10.1992), Естонською Республікою (від 15.02.1995), Фінляндською Республікою (від 07.10.2004), Французькою Республікою (від 03.05.1994), Федеративною Республікою Німеччина (від 15.02.1993), Грецькою Республікою (від 01.09.1994), Угорською Республікою (від 11.10.1994), Ірландією (10.02.1993), Італією (від 02.05.1995), Латвійською Республікою (від 24.07.1997), Литовською Республікою (від 08.02.1994), Королівством Нідерландів (14.07.1994), Словацькою Республікою (від 26.02.2007), Республікою Словенія (від 30.03.1999), Іспанією (від 26.02.1998), Королівством Швеції (від 15.08.1995), Сполученим Королівством Великобританії і Північної Ірландії (від 10.02.1993), Республікою Польща (від 12.01.1993), Португальською Республікою (від 25.10.2000). Що стосується Румунії, то за Договором про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією від 02.06.1997, сторони зобов'язувалися створити сприятливі умови для економічної діяльності фізичних та юридичних осіб іншої сторони, включаючи взаємне заохочення та захист інвестицій (ст. 14) [3]. Інвестиційний договір з Румунією був підписаний ще 23.02.1995, але так і не був ратифікований Україною [4, р. 140]. Можливо, нератифікація цього договору Україною пов'язана із спором з приводу делімітації континентального шельфу навколо острова Зміїний.

Як бачимо, ДІД підписані майже з усіма державами-членами ЄС, крім двох: Кіпру та Мальти. Викликає подив, що в Україні не існує діючого договору про взаємний захист та сприяння інвестицій з Кіпром. Був підписаний лише Меморандум про взаєморозуміння щодо інвестиційного співробітництва між Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України і Кіпрським агентством зі сприяння інвестицій (08.11.2012 р.) [5]. І це не дивлячись на те, що згідно із даними Державної служби статистики України, станом на 31.12.2017 обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з Кіпру в Україну становив 10008,6 млн. дол. США при загальному обсязі прямих інвестицій з держав-членів ЄС в Україну 27465,5 млн дол. США. Відповідний показник українських інвестицій в Кіпр становив 5932,5 млн. дол. США при загальному обсязі інвестицій в держави-члени ЄС 6091,6 млн дол. США [6]. Підготовка та підписання ДІД з Мальтою було заплановано в 2008 році [7], проте цей договір так і не був підписаний.

Структура та зміст двосторонніх інвестиційних договорів загалом стандартні та відповідають структурі і змісту ДІД держав-членів ЄС з третіми країнами, в тому числі в аспекті захисту прав інвесторів. При цьому понятійний апарат ДІД часто не співпадає з національним законодавством [8, с. 47]. Наприклад, у ДІД не міститься поняття суб'єктів інвестиційної діяльності, на відміну від Закону України «Про інвестиційну діяльність» [9], тоді як останній не містить поняття «доходи», на відміну від ДІД.

Новий етап регулювання інвестиційної діяльності між Україною та ЄС розпочався після підписання та набуття чинності Угоди про асоціацію, яка передбачає свободу руху капіталу та інвестицій. При цьому у ній не міститься положень щодо співвідношення вказаних норм з відповідними нормами ДІД України з державами-членами ЄС. В самому ЄС договори між державами-членами ЄС та третіми країнами будуть підлягати заміні всеохоплюючими торгівельними угодами, переговори про укладення яких активно ведуться ЄС.

Список використаних джерел:

1. N. Lavranos. The New EU Investment Treaties: Convergence towards the NAFTA Model as the New Plurilateral Model BIT. March 29, 2013. – URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2241455 (Last accessed: 17.05.19).

2. Bilateral Investment Treaties (BITs). – URL: <http://investmentpolicyhub.unctad.org/PIA/CountryBits/219#iiaInnerMenu> (Last accessed: 17.05.10).
3. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією від 17.07.1997. – URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/642_003 (дата звернення: 17.05.19).
4. OECD Investment Policy Reviews: Ukraine 2011, OECD Investment Policy Reviews. *OECD Publishing*. – Paris, 2011. – URL: <https://doi.org/10.1787/9789264113503-en> (Last accessed: 17.05.19).
5. Перелік чинних міжнародних угод між Україною і Республікою Кіпр. – URL: <https://cyprus.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cy/legal-acts> (дата звернення: 17.05.19).
6. Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2017 році: статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2018. – URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_ES_2017.pdf (дата звернення: 17.05.19).
7. Про підготовку офіційного візиту в Україну Президента Республіки Мальта: Указ Президента України 4 липня 2008 року № 619/2008. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/619/2008> (дата звернення: 17.05.19).
8. Стойка В.М. Защита прав субъектов инвестиционной деятельности: диссертация канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН Украины; Институт экономико-правовых исследований. – Донецк, 2003. – 173 с.
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 47. – Ст. 646.